

(a) Confili, & libertatis: Dominumque supremum,
Auctoremque suum, ac Patrem cognoscere, amare.
Grande opus! usque adeo excelsam de femina celi
Mentem; corporeos tamen apte infundere in artus,
Et simul una animam, corporisque, lutumque jugare, 90
Dispariesque adeo areano res jungere nodo!
Factus homo, cuius pars immortalis imago
Viva Dei est. Una est, & tria: potentia triplex
Uni est, Auctorisque sui alte impressa sigilla
(b) Magna cerebat Homo. Ceteri Regi, illi undique flores, 95
Undique pregnantes tellus fundebat aristas,
Sponteque pendebant matura sub arbore poma.
Blandi aderant hominem cauda mulcere Leones,
Cumque jubebatur, saltabat ab aquore piscis,
Cogebantque alas, descendebantque vocata 100
Sublimi e celo volucres, fremitaque jocose
Ludebant humeros circum, circumque sedebant,
Certatimque dabani suaves e gutture cantus.
Femina deinde viro comes improvisa repente
Adstitit afflagenti, expperitoque sopore 105
Primo: admiratus similem sibi fædere sancto
Adjunxit; mage sancta alia, & nova fædera mundo
Jam prægnicans Deus, æquævusque Parenti
Filius, & Primogenitus, rerumque supremus
Arbiter, ultro olim morti concedet, & alte 110
Vulnera perculso latere, atque undante cruento;
(c) Ipsi sibi Sponsam fabricabit, reddet & ipse
Dignam se. Ea quid erat, quod dormitantis Adami

E

- (a) Creavit illis scientiam spiritus, sensu implevit cor illorum,
& mala & bona ostendit eis... ut nomen sanctificationis col-
ludent... ut magnalia enarrant operum ejus. Eccl. v. 6. & 8.
(b) Signatum est super nos lumen vultus tui. Ps. 4. v. 7.
(c) Sponsabo te, mihi in sempiternum... & in misericordia, &
in miserationibus... & scies quia ego Dominus. Ofer 2. v.
19. & 20. Vulnerasti cor meum sacerdea mea sponsa. Cant. 4. v. 9.

E latere, ipsius pulcherrima Sponsa futura
(a) Eva, Dei manibus (sumpta de cratibus una 115
Pectoris, eque viri costis) fabricata repente est.
Scilicet hac fuerant Sponsæ præludia quadam
(b) Divinæ, quam Divinus dein fædere Princeps
Casto, atque aeterno sibi confociavit amore.
Continuo ut voluit, verbo Deus omnia fecit: 120
(c) Omnia & aspiciens que fecerat, ipse probavit.
Fiat dixe, olli satis est: hoc scilicet uno
Quam magna est orbis surrexit fabrica verbo.

SAPIENTIA

Omnia in Sapientia fecisti. Ps. 103. v. 24.

CARMEN IX.

O omnipotenti olim, cum de nihilo extudit orbem,
Adstitit infinita quidem, at non sola potestas;
Adsuī indivisa comes Sapientia, & illa
Artificis quasi dextra manus fuit omniopotens:
(d) Omnia secreto libravit pondere utrinque, 5
Mensuraque Deus justa, numeroque peperdit.
Mentis, & artis opus divinæ est orbis: & unus
Ipse Auctor novit, qui facta est macchina mundi.
Admirari homines fabricam hanc bene possumus. Ultra
F. 2. Vix

- (a) Edificavit Dominus Deus costam, quam tolerat de Adam,
in mulierem. Gen. 2. v. 22.
(b) Sacramentum hoc magnum est, ego autem dice in Christo,
& in Ecclesia. ad Ephel. 5. v. 32.
(c) Vidiqute Deus cuncta, que fecerat, & erant valde bona.
Gen. 1. v. ult.
Ec tecum Sapientia tua, que novit opera tua, que & adjuit
tunc cum orbem terrarum saceres. Sap. 9. v. 9.
(d) Omnia in mensura, numero, & pondere dispositi. Sap.
11. v. 21.

(a) Vix quidquam. Tenebras in luce offendimus ipsa . 10
 Quam solet in busfis, aut celsi in culmine templi
 Caligare oculis imbellibus, & rude carmen
 Obstrepere absurdâ, importunaque Noctua cantu.
 Nil formidamus tamen, & cunabula mundi
 Ipfamet, & primarum arcana exordia rerum 15
 Tentare audemus: ruimisque in prælia, ritu
 Andabatarum, & quisque suas vult figere leges
 Imperiosius, & objurgat diversa sequentes:
 Ridemusque alios, irridemurque vicissim.
 In mundi centro Terra, olim immobilis haren, 20
 Pigræ quiescebat. Sibi nati, & surgere Solem,
 Atque mori, inque vices, altercam surgere Lunam,
 Et totos cælorum orbes, & sydera volvi.
 Circum se in gyrum flans ipsa immota videbat.
 Nunc jam tellurem placuit de sede moveri 25
 Antiqua, Veneremque inter, Martemque rotari,
 Qua proavis olim nostris Sol ire solebat
 Officiosus, & auricomas agitare quadrigas.
 Nunc sopor, & tristis miserum socrordia Solem
 Invastit. Segnis torpet, languetque quietus 30
 In centro, tellus ubi defodiâ jacebat.
 Vix super axe suo, viginti & quinque diebus ,
 Convoluta fœse paullatim, ægreque: perinde
 Ac fessum mutat latus, infistens & eidem
 Usque loco, & cubito innixus, vix volvitur æger. 35
 Nec vero fugitiva semel contenta vagari
 Tellus est. Quin ut solita plerumque puellæ
 Confuetas nuper vestes, cultusque superbæ
 Fastidire, no vosque sibi pruriere paratus:
 Sic itidem, quadam quasi bacchanalia ludens , 40
 Sic habitus, sic & tellus mutare figuræ.

Sphe-

(a) Indica mihi, si nosti etiam, in qua via lux habiter. Job.
 38. v. 18. & 19.

Sphera fuit quondam tota undique, tota rotunda;
 Ovi instar deinceps facta est, qua definit axis
 Oblonga, & medium versus vacuata dehincens.
 Contra est nunc, instar capze compressa fatiscit 45
 Qua fuit cardo, vertexque Aquilonis, & Austri
 Extremus, medio pregnans elata, tumescit
 Ventre. Invertuntur sic pro nostro omnia nutu,
 Ad libitumque novas leges imponimus orbi.
 O bene, quod nunquam nostra, haec mandata facessit, 50
 Et surdas nostris opponit legibus aures!
 Quantumcumque bonis, nostris si legibus iret
 Orbis, jam fessus pridem, fractusque ruisset.
 (a) Divina omnino est, qua stat, sapientia Mundus:
 Qua ratione illum Omnipotens compegerit olim, 55
 Quave illum rerum serie, nexuque gubernet;
 Caligo alta est, nosque lateat, semperque latebit.
 (b) Quanto plus homines iusludent, plusque laborent;
 Tanto euidem minus inventent, pejusque lababunt
 Tum, cum plaudentes sibi confidentius ibunt, 60
 Et titubare minas sua jam vespigia credent.
 En celo (nam stellarum nec nomina scimus)
 Ursas intulimus, Tauroisque, Caprosque bicornes,
 Atque Leonem, & Delphinum, Cycnusque, Graenique,
 Atq. Aquilam, gemirosq. Canes, Loporemque, Lupumq. 65
 Et vix non totidem quot sunt animalia terris.
 Sic balbutimus, sic & blateramus inepti.
 (c) Nec quot sunt celo stellæ numerare valemus;

F 3

At

- (a) Preparavimus orbem in sapientia sua. Jer. 51. v. 15.
 (b) Et intellexi, quod omnium operum Dei nullam possit homo
 inventire rationem eorum, qua fuit sub Sole. Et quanto plus
 laboraverit ad quareendum, tanto minus inventat: eisam si dixeris
 Sapientia se nosne eum, non poteris reperi. Eccl. 8. v. 17.
 (c) Numerus stellæ, si potes. Gen. 15. v. 5.

(a) At numerat folio fidens Deus, & sua stellæ
Nomina cuique vocat, singillatimque recenset: 70
Ille autem subito auscultant, adsuntque vocanti
Illicet, Auctorique suo plauduntque, micantque.
Quid stellas autem? Quia vi, quioe impete, pila
Ludere qua fortasse soles, descendat ab alto,
Semper & imparibus numeris iter ocyus omni 75
Memento accelerans properet quasi fessa deorsum?
Nemo unquam expedit. Neque quas tuus educat hortus
Herbas, & flores, & qua pendentia carpis
Poma manu, possis capere, aut depredare mente.
Aut quanam fieri possit ratione, ut eodem 80
Ex nutrimento, succoce inodoro, & inertis,
In sapidoque, eadem plantis quem Mater alendis
Suppedit tellus; possint tot deinde colores
Floribus aspergi, & variari? & sipe superbos
Flores idem expandi tam versicoloribus aliis? 85
Unde odor haic, illi tam prorsus dispar & alter?
Unde diffimiles adeo potuisse sapores
Condiri? ac tot, tam varii coalescere fructus?
Qui te exquisito absentem vestigat odore,
Et quin multifida, & perplexa ambage viarum 90
Erret, te demum asequitur, caudamque regyrans
Plausum mille modis dat, blanditorque catellus:
Quid tandem sit? Nemo ullus tibi dicere possit
Philosophus. Dabit hic animam, sensumque negabit
Ille. Arma expedient: multa vi vulnera utrinque 95
Ingerminabuntur: varie inclinata vacillans
Hac illac, neutri tandem victoria constat.
Vincit uterque hostem aggrediens, pugnamque lacefess;
At sua connixus defendere, seque tueri.

Vicitus

(a) Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nonna-
mena vocat. Ps. 146. v. 4. Vocata sunt, & dixerunt: Adsu-
mimus, & luxerunt ei cura juventutis qui fecit illas. Bar. 3. v. 35.

Victus uterque cadit, victusque occumbit uterque. 100
Vel quæ despiciimus, concilcamusque subinde
Haudquaque capimus. Mens, ars divina resurget
In ministris etiam, quæ nos prætervolat omnes.
Abiectis etiam in rebus sapientia proflus 105
Digna Deo est, nullaque humana imitabilis arte.
En parvum Culicem. Quid toto vilius orbe est?
Ast Elephas, quanta mole est, haud organa vita
Plura regat; quin plura Culex animatque, regitque,
Majoreisque animos contracto in corpore verlat. 110
Bellator galea assurgit, cristisque, tubamque
Horrissonam irarum plenis concentibus implet.
Sex, octo pedes infunt, si forte libebit
Ire pedes; sed multivagis quatit aera pennis,
Audet & averlos contra ire, lacefess ventos 115
Arduus: arma etiam, stimulunque proboscide gelat:
Quem trax infigat totum, totumque cruentat;
Si quis ab exiguo sibi non bene caverit hoste.
(a) Mole Culex minor est alias (tibi, Mexice, surgit
Vere novo passum) non Martem accendere cantu, 120
Non inflare tubam, stimulunque infigere novit
Sanguineum: volat innocuus, solique tenebris
Indicit bellum. Prope se, increbescere noctem
Haud patitur. Simul umbras nox explicit alas;
Flammingeram (mirum!) quam parva continet alvo 125
Explicit ille faciem, tenebrosumque aera tarda
Dimovet alata, & nigrantes territat umbras.
Abscindit lucem interdum; deinceps eandem
Accedit, rursumque abiit, rursumque sepultam
Suscitat, alternis quasi nitens lumine, & umbris. 130
Nec sublime volat, nec multum se erigit. Ætas
Impubes passum ruit, & quam lumine signat,

F 4

Inī.

(a) Culicess hos Cicindelas vocarant Latini; Lampyrides Graci. Mul-
timodi sunt. Illum ego describo quem vidi, & obseravi sapientius.

Inisitique, premitque viam, manibusque prehensum
Mirantur sine fine, & cum clamore, triumpho
Captum deportant culicem: ac modo vita superfit; 135
Non illum fulgore *Adamas*, æquaque *Pyropus*.
(a) Ludit in orbe **DEUS**. Sed quanta in lusibus ipsis
Ars est! Artificis summi sapientia summa est.

PROVIDENTIA

Vestris autem capilli capitum omnes numerati sunt. Matth. 10. v. 30.

CARMEN X.

ET Pater, & Dominus **DEUS** est, Sublimis olympos,
Et circumspiciens terras inde arduos omnes,
Se circum effundit, ceu Sol, & humillima quoque
Respicit, ac nutrit, recreatque, sovetque calore.
Omnituens, uno, lucis ritu omnia lustrat
Intuitu, & regit imperio, nutuque coercet.
Omnia sunt illi curæ: vendendus & aße
(b) Captivus, captive etiam cum prole gemella,
Haud cadit in lequeum, illius sine numine *Passer*:
Maxima cum minimis quot sunt, quot & omnia fecit, 19
Tranquillus nullo molimine cuncta gubernat.
Aspice, quam vacui curis, plaudentibus alis,
Ludunt per sudum crocitantes aera *Corvi*,
Venturi immemores. Non illi semina sulcis
(c) Commitunt, non proventus, messeisque repotas 15

Aggro-

- (a) *Ludens in orbe terrarum*. Prov. 8. v. 31.
De preparato habitaculo suo respergit super omnes qui habitan-
tent terram. Ps. 32.
Pusillum, & magnum ipse fecit, & equaliter cura est illi de
omnibus. Sap. 6. v. 8.
(b) *Nonne duo passeres esse vaneunt*, & unus ex illis non ca-
det super terram sine Patre vestro. Matth. 10. v. 29.
(c) Considerate corvos, qui non seminant, neque metunt, quibus
non est cellarum, neque horreum, & **Dens** pascit illos. Luc. 12. v. 24.

Agglomerant, nec congesta Cerere horrea rumpunt
Solliciti: Deus interea, Deus implet edaces.

- (d) *Aspice*, qua pompa in celum erumpentia surgunt
Lilia! Nec *Salomon* vestitu æquaverit unum
Ex his: illa tamen neque norunt ducere fulo 20
Fila, neque arguto percurrere pectine telas.
Cælestis prorsus Pater est, qui lilia campi
Cingit odorifero, niveoque decorat amictu.
(b) Atqui nos pluris fumus illi. Utcumque pulvilliæ,
Quamlibet exiguae res sint, si nos modo tangunt, 25
(c) Sollicitant ilium, fumus & sua maxima cura,
Vel cum negligere, & nil nos curare videtur.
(d) *Aspice*, ut inclusus corbe, & male vimine testus
Infans abripitur mediis miserabilis undis
Nili! Ast hic infans faciet te, *Nile*, colorem 30
Mutare, obsecnoque horreficer sanguine fluctus,
Ægyptique Deus, Regisque videbitur. Ecce
(e) In manibus nos ipse suis descripsit, habetque,
Et tenet affluse intentos, fixoque benigne
(f) In nobis oculos; nec delasabitur unquam. 35
(g) Num teneri infantis capiente oblia Materem?
Fac copiant. Pueri fuerit fac immemor illa:
At non illa tui mihi par oblivio repet:
Cura tui nostro nunquam de pectori abibit.
Hæc DEUS. At quænam puerum sic Mater amavit 40
Solli-

(a) Considerate lilia agri quonodo crescent: non laborant, neque
nent. Dico autem vobis, quoniam nec *Salomon* in omni glo-
ria sua expertus est, sicut unum ex iisis. Matt. 6. v. 28, & 29.

(b) Quanto magis vos pluris estis illis? Luc. 12. v. 24.

(c) Dominus sollicitus est mei. Ps. 39. v. 18.

(d) *Exod.* 2. v. 3.

(e) Ecce in manibus meis descripsi te. Isa. 49. v. 11.

(f) *Videns omnes fine intermissione*. Sap. 15. v. 19.

(g) Namquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non mi-
sereatur filio uteri sui? Est illa obliterata fuerit; ego non obliu-
scar tui. Ila. 49. v. 15.

Sollicita, ut viles velit aut numerare capillos;
Aut curare etiam, puerum an decidat ullus?
Ergone tanta DEUM nostri haec quoque cura subire?
Tanta quidem. Tanto plus nos quam Mater amavit.
(e) Ut Gallina, suos, Mirem si forte volantem 45
Desuper aspergit; pavitans vocat auxilia pullos,
Amplexuque foveat blando, & circumtegit alis:
Sic Deus (exemplum Deus hoc nos ipse docebat)
Errantes licet usque vocat, gemituque requirit
Anxius, ut veniant, extentaque tegmina pandit 50
Alarum circum, materna & protegit umbra.
(b) Ut pupillam oculi circumtegit undique, nequid
Lædere nos, ne quis temere contingere possit.
Tarde, cunctanterque olim eventura, priusquam
Eveniant longe antevidentes, moderatur: & illo
Invito, fieri nihil, aut contingere fas est. 55
Quæ finit esse mala, & confusgero tristia, miseret
Ipse salutarem seu detrectantibus ægris
Miseret amarissim Medicus, placituraque prudens
Submovet. Afferent interdum dulcia mortem, 60
Et gustata dabunt interdum Absyntia vitam.
Nec tamen angorum finit ultra exorescere molem,
(c) Quam perferre queant vires: & cum mala crescunt,
Præsto est, virtutemque addit, duplicaque vigorem.
Temperat ille vices hominum, seriemque gerenda 65
Per varios, vario rerum discrimine, casus
(d) Vitæ. Num tempus sibi quis, quo lucis in auras

- (a) Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullas suos sub alas, O noluisti? Matt. 13. v. 37.
(b) Cuiusdicitur quasi pupillam oculi sui. Deut. 32. v. 10.
(c) Non permettit vos tentari supra id quod potestis; sed facit etiam sum tentationis preventum, ut peccatis sustinere. 1. ad Cor. 10. v. 13.
(d) Sciebas tunc quod nasciturus es? Job. 38. v. 21. Nescio qualiter in utero meo apparuiſtis..... Mundi Creator, qui formavit hominis nativitatem. 12. Mach. 7. v. 22. & 23.

Eſſet venturus tenchrofro matris ab alvo;
Aut quis eſſet recipi, vagireque canis,
Optavit? Numquid Patriam, certosque Parentes 70
Præſtituit ſibimet quisquam? quave indole, quonam
Ingenio, qua ſtatura, facieque futurus?
Ut ſibi complacuit, DEUS omnia: nos nihil horum.
(a) Non album e nigro, neque quem jam degener ætas
Infecit, nigrum poſſis præſtare capillum. 75
Sed neque fas noſtris noſtram componere vitam
Audiſciſ. Meditate etiam, beneque acta sagitta
Abſilir, & pierumque alio, quam intenta minatur
Mens; cadit incassum, atque in ventum effunditur iſtuſ;
Humanæ intervertuntur meliora repente 80
Confilia. Obscuris mens undique ſepta tenebris,
(b) Quid ventura dies, quid ventura afferet hora;
Inſtabili graditus paſſu, titubaque, neque ullum
Certo habet, aut tutum, poſſit quem prenderet curſum,
(c) Quo ſe cumque ferat, qua qua ſe vertere tentet: 85
Cæca via eſt, ancepsque iter, & veſtigia fallunt.
Omnia turbari incerto, impellię videntur
(d) Caſu. At nil caſu, quod nil niſi nomen inane eſt,
Contingit. Quæ ſub, ſupra, quæ forte videntur
Ancipiſſi volvi, & temere intercurrere; magna 90
Desuper, & falli ignora ratione reguntur.
(e) Confusisque ſinu, deturbatamque profundo
Hanc jubet, aut illam Dominus procedere fortem.
Quæ

- (a) Non potes unum capillum album facere, aut nigrum. Mat. th. 5. v. 36.
(b) Futura nullo ſcire potesi nuxio. Ecl. 8. v. 7.
(c) Cogitationes mortalium timida, O incerta providentia neſtre. Sap. 4. v. 14.
(d) Tempus, caſumque in omnibus. Ecl. 9. 11.
(e) Sortes mittuntur ita ſinu; ſed a Domino temperantur. Prov. 16. v. ult.

DE DEO

- (a) Quæ sint, quæ fuerint, & quæ ventura sequentur;
Quæ forent etiam, paullum si verteret ordo, 95
Qui nunc est rerum, videt unus, & omnia miro
Consilio totum dispensat, & ordine magno.
(b) Diffimulat tamen, atque adeo nescire videtur
Ecquid agant homines: Nec confessim irruit ultor
Impatiens: videt ausuros, nec vincula necit, 105
(c) Nec libertati scleratos impedit ulos.
(d) Sed tamen ille hominum ridet molimina, & unus
Omnia componit, placido & regit omnia nutu;
Quidquid contra homines tendant, contraque repugnant.
(e) Nec filia ipsa manu, stamen subtemine textit 115
Arcano: & quamvis rumpi, invertique videntur
Filii, sed incepto numquam de tramite aberrant.
En juvenem *Ifacide* probrolo e carcere raptum
Evehit ad solium: tota illum *Egyptus*, & ipsi
Invidi, & immites trepidanti populi adorant 120
(f) Fratres, quem, puerum insontem, & nil tale merentem,
Post intentatum crudeli funere mortem,
Nil veriti tamquam vilem venundare vernam.
En rursus quam sublimis diademate cinctus
Regifico incedit, cui crux infanda parata 125
Nuper erat. Sed momento Deus omnia retro
Egit, & immani trabe, qui præstruxerat illam

In-

- (a) Seit preterita, O de futuris astimat, & signa, O monstra
seit antequam hanc, & eventus temporum, O sculorum
Sap. 8. v. 8.
(b) Et dixerunt: quomodo seit Deus, & si est scientia in ex-
celso? Pl. 72. v. 11.
(c) Apposuit tibi ignem, & aquam: ad quod volueris porrige
manu tuam. Eccl. 15. v. 17.
(d) Qui habitat in calore irridebit eos, O Dominus substanabit
eos. Pl. 2. v. 4. Non est sapientia, non est prudenter, non
est consilium contra Dominum. Prov. 21. v. 30.
(e) Talem quam orditus est super nationes. Isa. 25. v. 7.
(f) Et incurvatis adoraverunt eum. Gen. 43. v. 28.

HEROICA

93

- (a) Insonti, pendet sclerorum fabbricator *Amanus*.
Nec semel aut iterum tantum hoc. Nulla exitit ætas,
Quæ non his paria, aut certe his affinia passim. 120
(b) Nempe humana regit Deus: & subvertit iniquos
Plerumque, & vindicta sepe est, ultiorque piorum.
Ast etiam sicut interdum se extollere fontes
Impune, & fastu, & pompa, & circumdat honore,
Divitiisque onerat multis, & prosperat auro. 125
Interas sicut in vinculis, luctuque jacere,
Traducique odiis, rerumque esse omnium egenos,
Vexarique pios. Hoc tu miraris, & audes,
(c) Cur hoc tam lénus patiatur, poscere caussas?
(d) Tu quis, homo, es? Numquidne Deo sapientior es tu? 130
Dic mibi, si nolis, quanam ex parte aera rupt
Quod tete afflavit vibratum fulmen ab alto?
Quamve viam tenuit volitans nervo asta sagitta?
Quoqve maris fluctus veniens fidit uesta carina?
Ergo age, sume tibi mundi rectoris habenas: 135
Aude, inferque Deo lucem, fertio inclite leges,
Quae melius deinceps regat, & sapientius orbem.
Necis, heu! nescis, quæ poena fontibus instant
A tergo: nec quæ justum expectantque, manentque
Pramia: quanta ferent abituri gaudia luctus! 140
Nigra albis passim confundimus, albaque nigris.
Annuit

- (a) Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mar-
dotio. Esth. 7. v. ult. Non nobis, sed Deo reddente ei
quod meruit. Esth. 16. v. 18.
(b) Qui malignantur exterminabuntur: sustinentes autem Domini-
num ipsi hereditabunt terram. Ps. 36. v. 9. Non vidi justum
derelictum. Ibid. v. 25.
(c) Quare ergo impii vivunt, sublevati sunt, confortatique di-
uisiis? Job. 21. v. 7. O tacet devorante impio iustitorem sed
Habac. 1. v. 13.
(d) Numquid consilium Dei audisti, & inferior te erit ejus sa-
piencia? Isa. 15. v. 8.

- (a) Annuit iratus quædam DEUS, & bona sepe
 (b) Futilia, ambigua haec negat, avertitque benignus.
 (c) Et tacet interdum idcirco quia grandior ira est.
 Quæ bona, quæque mala ad fugitiva tempora vita 145
 Circumscribuntur, nibili sunt, somnia quædam
 (d) Sunt. Experrecti somno, ridebimus ista,
 Attoniti, potuisse unquam tam ludicra, tamque
 Exigua haec nobis delusa magna videri.
 Tempus erit, magno cum optaverit impius emptos 150
 Luctus, pauperiemque, ignominiamque Piorum
 Sanctam: cum vita illecebras, fastulæque superbos
 (e) Oderit. Interea, neque enim mora longa, quiesce:
 Desine, qui fecit regat ipse, & temperet orbem.

C U S T O S

*Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus
 viis tuis. Ps. 90. v. II.*

C A R M E N X I .

Hoc quoque providit DEUS, & de gente beata,
 De primis cali indigenis, manuumque suarum
 Primiti, facio insignes, pulchros mage luce,
 Alatos juvenes tergo, ad solium propinquos.
 (f) Stare Dei solitos, ad nos descendere fidos

Cu.

- (a) Propteritas flulatorum pordet illos. Pov. 1. v. 32. Tradidit
 illos Deus in desideria cordis eorum. Ad Rom. 1. v. 24.
 (b) Ne fictio deciperet animam illius. Sap. 4. v. 11.
 (c) Secundum multitudinem ire sua non querat. Pl. 10. secund.
 Hebr. v. 4.
 (d) Vult somnium avolans non inveniatur, transiet sicut uisa
 nocturna. Job. 20. v. 8.
 (e) Adhuc pujillum, & non erit peccator, quares locum ejus,
 & non invenies. Ps. 36. v. 10. Hodie exsollietur, & cras
 non inveniatur. 1. Matth. 2. v. 63.
 (f) Omnes Angeli stabant in circuitu throni. Apoc. 7. v. 11.

- Custodes jubet, atque infirmis corpore, mente,
 (a) Esse dedit comitesque viæ, comitesque salutis:
 Quis tantum sperare unquam? quis poscere tantum?

Unus amabilior mortalibus omnibus, unus 10
 Duntaxat stabilis, solusque fidelis amicus
 Perpetua invigilans eura nocteque, diesque
 Officiosus adeat nobis pulcherrimus Ales.
 Nec degignatur (quamvis virtute, manuque
 Et regere imperio, & poterat moderarier unus
 Terraque, & maria, & cali septemplicis orbes) 15
 Unius, immemorique hominis vigilare saluti
 Totus, & assiduo famulatu harrere, & adesse
 Quamlibet ingrato, & nil proflus tale merenti.
 (b) Quacumque incedis, tecum it, ibi obambulat ante
 Indefessus, & in manibus te fertque, tenetque; 20
 (c) Necubi in obstante lapidem, vespere cruentes,
 Offendavite pedem. Dormis tu; sed vigil ille
 Semper adest, nec discedit, nec deserit unquam
 Incomitatum. Etsi in celum peccare rebellis,
 Insanusque audes; neendum tamen ille relinquit, 25
 (d) Necendum deslitus, neendum aspernatur aluminum.
 Quin vocat errantem, dextraque reducere tentat:
 (e) Interdumque etiam nolentem cogit amice
 Ne pereat, neve infando miser ardeat igne.
 Si scires quantis ignarum te ille periclis 30
 Eripuit! Quoties te expansis abdidit aliis!
 Et quot, quam fævos ultra obvios ægide, & ense,
 Cir-

- (a) Mihi proper es qui hereditatem capiunt salutis. Ad Hebr. 1. v. ult.
 (b) Ecce ego mittó Angelum meum, qui præcedat te. Exod. 23. v. 20.
 (c) In manibus pertinabunt te, ne forte offendas ad lapidem pe-
 den tuum. Pl. 90. v. 12.
 (d) Non dimittet cum peccaveris. Ex. 23. v. 21.
 (e) Cogebant eum Angeli dicentes: surge, tolle uxorem tuam,
 & duas filias, quas habes; ne & tu pereas in seclere civi-
 tatis. Gen. 19. v. 15.

Circumfridentes procul arcuit istibus hostes.
Nam qui fidere ruit exturbatus ab arce
Lucifer, aeterna invidia, infandoque furore
Accensus, quod nimicrum nos viderit illac,
Unde ruit præcepis, unde excidit ille vocari:
(a) Perfurit, & lanienz inhians, instarque *Leonis*
Circumiens, & rugitum dans ore; minaces
Proritat dentes, rabidosque exasperat unguis.
Hoc ille, hoc tentant quas secum proruit uno
Impetu, millenæ, conjuratæque cohortes.
Et saturavissent rabiem, expleffentque dolorem,
(b) Et tenebrolo obvolvissent jam gutture vivos
Nos, nisi caelestis nobis custodia adefset,
Nosque tueretur. Nam quis tot adire pericla,
Aut solus tantis posset ne opponere monstris?
Aspice *Tobiam* juvenem. Comes additus illi
Angelus, humana specie, humana ore latebat:
(c) Esse putabatur juvenis quoque, & esse *Ananias*
Filius. Auditin' quam grandia munera, quanta
Officia exhibuit, benefactaque, & ut mala cuncta
Verterit in melius? Juveni connubia sancta
Afferuit, deque insulsis felicia fecit.
Lucifugum genium, septem qui morte virorum,
Funestas totidem tadas, totidemque hymenæos
Fecerat: exigit procul, adfrinxitque catenis.
Cæo etiam lucem Patri reparavit ademptam,
Cumque oculis extincta dia solatia vita.
Nam quænam cæli communi luminis usu
Orbato, tenebrisque immenso gaudia surgant?

Gnato

35

40

45

50

60

- (a) *Adversarius* vester diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem devoret. 1. Pet. 5. v. 8.
(b) *Nisi quis Dominus erat in nobis . . .* forte vires deglufit.
sent nos. Pl. 123. v. 1. & 2.
(c) *Unde te habemus bone juvenis?* Tob. 5. v. 6. Ego sum
Azarias Ananias magni filius. Ibid. v. 18.

Gnato adventanti, ut poterat, pedibusque subinde
Offendens, puer innoxius, baculoque, ruebat
Totus in amplexum; neque erat spes ulla videndi.
At vidit: siquidem hæc etiam *Raphaelis* alumnus
Attulit eductus caro nova gaudia Patri,
(a) Felle linens oculos, qui vix nos fecerat orbum
Patrem, qui juvenem pisces jam pene voraret.
Usque adeo Custos divinus tristia quæque,
Et cuncta in melius, vertitur in gaudia lucus. 70
Cum vita, mortisque inter confinia, & inter
Temporis, aeternique vias, versabimus ævi;
Tum vero fama est, oculis se fistere coram
Corporis, iras acutem sœvus hostem,
Et quantas habet exsertantem in prælia vires:
Nam postrema quidem jam, decretoriaque hora est: 75
Horror ubique animum: circum præcordia sanguis
Stabit iners: oculi extantes, crineisque rigebunt
Hispidi: anhelabit moribundo mormure pectus.
At dabitur, tanta hac si vera est fama videre 80
Tum quæque te lateri adstantem, fidissime Custos.
Et qua fas, qua facta sinant, certamine tanto
(b) Scilicet afflictum pennis, palmaque regentem,
Ac propulsantem vim vi, & victricibus armis.
Quam vellet, siqui te posthabuere, tuique 85
Vixere immemores, tum te coluisse, nec aures
Tam surdas vocique tuæ, monitisque dedisse!
Sera nitris miseris, desfusque, & manca voluntas.
Nunc o sancte rege, & dubios tu dirige gressus.
Ad meliora meos, quo possim temere favos, 90
Hostes impavidusque tua defendier umbra.

G

Teque

- (a) Tunc sumens *Tobias* de felle pisces linivit oculos patris sui...
statimque visum recepit. Ibid. v. 13. & 15.
(b) Scapulis suis obumbravit tibi, & sub pennis ejus sperabit.
Pl. 20. v. 4.

Teque duce, exutus mortalia, sumere pennas,
Adscribique choris vestris, ascribier altris.

PATIENTIA

Tu Deus clemens, & misericors, & patiens, & multe miserationis, & ignoscens super malitia. Jonas 4. v. 2.

CARMEN XII.

Quis furor o! Jam flagitorum pondere fessus
Nostorum, fese male suffinet, & gemit orbis.
(a) Eu plerique hominum, cœu prona animalia, terris
Harent, immemores proflus calique, Deique.
Quot passim horrenda indomite perjuria lingue?
(b) Quot dein, quot strages male sana Superbia, quotque
Lurida tabisco clam rodens omnia dente
Invidia, & frendens semper rabida ore cruento
Ira? Ha sunt furia tres, tartareaque sorores,
Quæ simul erupere, errantque licentius inter 10
Nos. Superat tamen, & multo imperiosior effert
Proborum caput excranda, insana Libido
Auri. Aurum Platon est, tartareaque tyrannus.
Hunc homines tamen invitum, tenebrisque vocatum
Infernus, fecere sibi numenque, deumque. 15
Parte sua furosa magis, magis improba sevit
Bruta Libido, sibi male adaptans nomen Amoris.
Hac Sphinx est, corpusque Canis, coquidamque Draconis
Callida dissimilans, facie illecebrosa puerla
Regnat, & huic Platon, huic servit, obedit & aurum 20
Aver-

(a) Delicta nostra creverunt usque ad celum. 1. Eis. 9. v. 7.
(b) Omnia commissa sunt, sanguis, bonicidium, furtum, &
fido, corrupcio, & infidelitas, turbatio, & perjuratio, in-
multus bonorum, Dei immunitatio, antrozum inquinatio, na-
tivitatis immunitio, nuptiarum inconstancia, inordinatio mar-
chia, & impudicitia. Sap. 14. v. 25. & 26.

Aerto hinc oculos alio. Bella horrida cerno,
Semicelisque viros nantes in sanguine multo,
Inter equos, inter cosula cadavera, & arma.
Huc caput, illuc it truncum, & sine nomine corpus,
Sanguineum spirans flumen, fluitansque cruento. 25
It manus: avulsa est, & adhuc audax rotat enim.
Heu quorsum fugiam? Ibo domum penetralia, ibique
Cade fatigatos oculos recreabo, videbo
Quid? Cædes etiam, atque armis pejora venena.
Nulquam tuta fides. Clam toxica diluit uxor 30
Perfida; nec sola norunt aconita noverce.
Hic struit insidias frater fratri, ille Parenti
Impius, extrémumque audet, cumulantque furorem.
Quin didicere ipse gnatorum sanguine Matres
Fedari, suamque effundere vilæra ferro. 35
Et superesse malum, & scelus his crudeles ullum?
At supererit. Qui Philosophos se nomine dicunt,
Mirum quo jam prorumpant. Sanctissima quaque
(a) Eradicare, & convellere dogmata tentant
Insani: novi & Encladi, novi ubique Typhæi. 40
Sacriglos armant calamos in sancta, Deumque.
En dejecta oculos, vultus dejecta decoros,
Nuda pedes, trahitur manibus post terga revinctis.
Relligio, portans immania vincula collo.
Iater clamores scleratos. Impia turba 45
It circum capte insultans, iterisque cachinnos:
Nec finit, audiiri gemitus, luctusque Piorum.
Siccine? Et haec ausa impietas impune triumphet?
O ubinam Deus est? Ultores Numinis este.
Vos montes, cadite o! Mare tu superobrue, vosque 50
Densa

(a) Ecce inimici tui sonuerunt, & qui oderunt te exulerunt cap-
put. Ps. 82. v. 3. Promittunt se violare sancta tua, & pol-
luere tabernaculum nominis tui, & dejicere gladio suo cornu
alatiss tui. Judith. 9. v. II.

Densa catervatim obruite orbem fulmina; flammæ;
Hæc ego; & interea ridet mitissimus iras.
(a) **Hæc Deus.** Et Solem nati discrimine nullo
Sontibus, & pluvias jubet, & descendere rorem.
(b) **De cælo.** Exsurge ingemino, exsurge, exereque ensen^{ss}
Fulmineum, vindexque esto, caussamque tuere
Ipse tuam. Quare obdormis? Dormire videtur.
Tanta Deo est mansuetudo, patientia tanta!
Non hominum ritu Omnipotens irascitur. Ille
Quandocumque volet meritas infligere peccata⁶⁰
(c) Nulquam illum reus effugiet, nulquam latebit
Abditus. Exiguas vires violentior ira
Arquit. Ingenio Clemens Deus est, quia nempe
(d) Quæ vult cumque potest. Vel cum jam plectere sonatas
Cogitur, horrendos strepitus ciet ante, minaxque⁶⁵
Fulgorat, & vacuo tonitru sine fulmine terret.
(e) Ardentissimæ vibrat gladium, multumque, diuque
Cunctando, & coram circumsonat, obstrepit arcu.
Terror is elicit gemitum, expressissime dolorem:
Panitus ab! tibimet vix, needum voce, sed immo⁷⁰
Pectori, inauditus dixisti: ast audit ille,
Et satis hoc fuit: omnipotens elongavit arcus.
(f) Illuc: imbellis manibus ecclidere sagittæ:
Pacificæ inclusus vagina obmutuit enīs.

Tan-

- (a) **Solem suum** nati facit super bonos, & malos, & plu^s
super iustos, & injustos. Matt. 5. v. 45.
(b) **Exsurge Deus Iudica** caussam tuam. Pl. 73. v. 22. **Exsur-**
ge, quare obdormis Domine. Pl. 43. v. 23.
(c) **Tuam** manu effugere impossibile est. Sap. 16. v. 15.
(d) Misericordia omnium quis omnia potes. Sap. 11. v. 24. Cum
tranquillitate judicas, & cum magna reverentia disponis nos:
Jubelit enim tibi cum volueris posse. Sap. 12. v. 18.
(e) **Nisi** conversi fueritis gladium suum vibravit, arcum tenen-
tum, & parvit illum. P. 7. v. 13.
(f) Agam, & ago punitiam super malo, quod cogitavi ut
faceret eis. Jer. 18. v. 8.

Tanta Deo nostro est bonitas, clementia, tanta! SWC 75
Jussit in Ninive armatum terrore, mioisque^{up}
Ite, & sic merita gentique, urbique propinquum¹¹²
Excidium stragemicum extremam edicere Vatem.¹¹²
(a) Detrectabat onus vero, diversaque Vates¹¹²
Littora, & oppolites Cilices, Tarsumque petebat. 80
Ibitne invito cælo: Datus ja mate præcepis,¹¹²
Vivusque horrendo Pyloricis ventre sepultus¹¹²
Soles tre^s totos, ingentique, inde receptus¹¹²
Portento incolimus: iam tum mandata capessens,¹¹²
Implebat clamore vias, perque omnia passim¹¹²
Compita, per totamque urbem, hoc mœstissimum ore¹¹²
Ingerminabat atrox, & lamentabile carmen:¹¹²
(r) **Quadraginta dies:** & tota a culmine fundo¹¹²
Vertebat Ninive, & vastam dabit ampla ruinam.¹¹²
Terribilis sed enim simul hæc vox impulit aures, 90
Perculsi Ninive animis, tactique dolore,
Flebiliter tristes plangebant pectora palmis.
(b) Degrediens folio Rex ipse, ingentia ludus¹¹²
Signa dat. Hirutus includens corpora setis,¹¹²
Nullos ore cibos contingit: tempora, crines¹¹²
Deformat cinere: exemplum, luctumque sequuntur.¹¹²
Omnes. Ipsa etiam pastu pecudesque, gregesque¹¹²
Arcentur: gramen nulla unquam, nulla neque annem¹¹²
(c) Delibet quadrupes: lactantes ubere matrum
Abrepti: calum complent balatibus agni.
Parceturus Urbi? Omnino. Licet irrita Vatis¹⁰⁰
(d) Distra, minaxque cadant: lacrimæ, gemitusq; precantum¹¹²

G 3

Di-

- (a) Adhuc quadraginta dies, & Ninive subveretur. Jon. 3. v. 4.
(b) Surrexit de solo suo, & abeatis vestimentum suum a se, &
indutus est sacco, & sedit in cinere Jon. 3. v. 6.
(c) Ibid. v. 7.
(d) Misericordia est Deus super malitiam, quam loquuntur fuerat, ut
faceret eis, & non fecit. Ibid. v. ult. O mucro Domini...
ingredere in vaginam tuam, refrigerare, & file. Iter. 47. v. 6.

Divinum impendentem istum, gladiumque retundent;
Usque adeo noster, si fas hoc dicere, frangi
Est facilis fletu Deus, & placabilis ira!
(a) Et tamen eluvione olim pessum dedit orbem 105
Totum: vorticibus flammarum abseruit urbes
(b) Quatuor, & fumant etiamnum: famina retro
(c) Pene inconsulto aspiciens, sal facta repente est
(d) Obtrectatores Mosis tres ima dehiscens
Sub pedibus, vivos tellus, & Tartarus hausit. 115
(e) Quadrupedem inter quadrupedes incedere Regem
Fecit, & immundas ad paustum quarere glandes.
Non ita nunc; si letit usque Deus: dormire videtur
Altius ac olim, neque jam prorumpit in iras
Ut quandam. Quid enim? Puer est, & pro�rus inermis 125
In Matris gremio, pendens & ab ubere dormit.
Qui Leo terribilis quandam; nunc mitior agnus
(f) Agnus, pacificans quas irritavimus iras
Patris; sanguineas maculat victimam ad aras:
Non, ut erant olim, in manibus sunt arcus, & ensis. 130
Harent infixi clavi, immani, atque profundo
Vulnere, & omnipotens clavis tribus e cruce pendet,
(g) Confilians iterum Mundum Patrique, sibique.
(h) Divina idcirco nunc est Patientia major.

JUSTI.

- (a) Gen. 7.
- (b) Gen. 19. Vide interpr. ibi.
- (c) Versa est in statuum salis. Ibid. v. 26.
- (d) Dirupta est terra sub pedibus eorum... Destererantque vivi in infernum. Num. 16. v. 31. & 33.
- (e) Ex hominibus obsecratus est, & seruum ut hos comedunt. Dan. 4. v. 30.
- (f) Pacificans per sanguinem crucis ejus fuit quis in terris, sive quis in celis fuit. Ad Coloss. 1. v. 20. Quisque Agnus manuetus qui portatur ad victimam. Ier. 11. v. 19.
- (g) Deus erat in Christos secundum reconcilians fibi. 2. ad Cor. 5. v. 19.
- (h) Secundum altitudinem cali a terra, corroboravit misericordiam suam. Ps. 102. v. 11. Quia superabundavit in nobis. Ad Eph. 1. v. 8.

HEROICA
JUSTITIA

Deus Fidelis, & absque ulla iniuritate
Justus, & Reclus. Deut. 32. v. 4.

CARMEN XIII.

C Redite, Mortales, atque hoc advertite mentes;
Verax & Justus DEUS est, & fallere nescit,
Nec vero falli. Adjicit promissa, minasque:
Magna illa, horrendas vero has: implebit utrumq. 5
(a) Volvuntur stellae in praecips, compagine cali
Rupta solventur, calumque & terra peribunt;
Verba Dei stabunt. Nullas hic necesse fraudes,
Nullos mercari, aut emptos obtrudere testes,
Inanumve forum, falsa aut tabularia possis.
(b) Non ille aut damnare Pios, aut solvere fontes 10
Ignorans quid agat, temere delusus iniquis
Tesiibus. Humanus nempe hic, & pessimus error.
Deinde odium nullum, nulla illum gratia flectit.
Non patitur quemquam peccare impune; perinde
Illi est quidquid eris, seu Rex, sive infima plebes. 15
(c) Quidquid sunt homines, coram illo nil sumus omnes.
Non quid quis fuerit; sed quid quisque egerit unus
Expedit: liberisque aequato examine lances,
(d) Praemia pro meritis, aut penas cuique repedit.

Fert

G 4

- (a) Vigilabo ego super verbo meo, ut faciam illud. Jer. 1. v. 13. Calum, & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Luke 21. v. 33.
- (b) Vere enim Deus non condemnabit frustra, neque omnipotens subverberet iudicium. Job. 34. v. 12.
Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam. Sap. 6. v. 8.
- (c) Omnes gentes quasi non sunt, sic sunt coram eo, & quasi nihilum, & inane reputantur sunt ei. Isa. 40. v. 17.
- (d) Reddet unicuique secundum opera ejus. Ad Rom. 2. v. 6.

Fecit equidem dextra palmas, enemque sinistra; 20
 Omnipotens sed utraque manus est, multoque cruento
 (a) Ebrius ardet adhuc, sitiensque est sanguinis ensis.
 (b) Illius ad nutum volat alra, & iussa fecisset
 Mors: idcirco homines aquo pede proterit omnes,
 Et nihil Heros, Reges nihil illa veretur. 29
 (c) Non equidem abripitur, non excandescit in horas,
 Mbre hominum Deus. Expectat, procrastinat ultro
 Tardus vindictam. Sed enim implacabilis ulti
 Prorumpt tandem, & quas dudum continet iras,
 (d) Effundit. Veluti indignatur, & aggere rupio, 39
 Quo stagnabat iners olim, & sine murmure, tandem
 Ingens præcipitat spumoso vortice flumen,
 Secum iram, stragemque ferens, fontumque, metumque,
 Et certam silvis, gregibasque, virisque ruinam.
 Vix illac Pastor stans forte in vertice rupis, 35
 Evasit, stragemque oculis exteritus haust.
 Nec meminit jacturam oviū, pecorumque suorum:
 Nam sibi adhuc horrens totus, montique veretur.
 Sed nihil ista, nihil. Majores aggerat iras
 Omnipotens. Immortales accendit ignes 49
 (e) Jussit, & angusto, & tenebroso carcere condi,
 Quia coit in centrum tellus. Furit intus anhelus
 Ignis, & obstruit horrescant lugubrious umbras.
 Ne tu hic Tartareum Flegetona, ammenque severum,
 Neve

-
- (a) Inebriatus est in celo gladius meus... gladius Domini repla-
 tis est sanguine, intrassatus est adipe. Isa. 34. v. 5. & 6.
 (b) Ante faciem ejus ibit mors. Habac. 3. v. 5.
 (c) Numquid irasceratur per singulos dies? Ps. 7. v. 12. Expe-
 cit Dominus, ut misereatur vestri. Isa. 30. v. 18.
 (d) Quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit. Isa.
 59. v. 19.
 (e) Preparata est enim ab Ieri Tophet, a Roce preparata, pro-
 funda & dilatata. Nutrimentum ejus iquis, & ligna multa fla-
 tus Domini sisus terrenus sulphuris succendens eam. Isa. 30. v. ult.

Neve pusa hic Stygiam tristem, pigramque paludem. 45
 Ludicra sunt isthæc. Urent illi acerius ignes.
 Majores multo quam quas fixere Poetae
 Solvuntur poene. Quænam sint vera, doccebo.
 Tum cum de nihilo Deus orbem, & cuncta vocabat,
 Angeli in Omnipotentem consipitare superbi 50
 (a) Auli, supplicia hæc primum subiere tremenda.
 Hi sunt tortores hominum, torquentar & ipsi.
 Immanes heul tortores, quis mille nocendi
 Artes, infidæ mille, & leviſima ſemper.
 Et mixta invide rabies; quod mitior uisque est 55
 Erga homines Deus, & nec promptas exerit iras.
 (b) Nec simil ut peccant, cogit jam pendere poenas.
 (c) Quin ad se ut redeant vocat, invitataque benignus.
 Nec nisi post seram, vult plectere crimina; mortem.
 Ergo indignantes illi in miracula rerum 60
 Transformant ſe. Tigres modo ſunt, modoque Uſi,
 Impastique Lupi, atque unguis, riſusque minaces
 Exſtatur odiis, ululantque, & moribus hærent.
 Fit jam qui nuper Tigris de Tigride Vulnus,
 Sanguinem edax inhiat miferorum, atq. intima tundit 65
 Vilcera, rimaturque epulis, & verberat aliis,
 Incumbitque: facitque alto sub pectori ſidum.
 Ast ali indui furias, ac terga draconum,
 Viperos ſringunt ad pectora, colloque nodos;
 Denteque, & attacu, & ſufficitis sanguine, & igni 70
 Inspirat oculis faniem, alperguntque venenum.
 Sed quis, fando, illas queat unquam dicere poenas,
 Aut infanda ullis tormenta includere verbis?
 Supplicium majus ſibi ſunt, & mutuus horror

Con-

-
- (a) Paratus est diabolo, O Angelis ejus. Mat. 25. v. 41.
 (b) Sufficiunt in multa patientia uasa iræ apta in interium. Ad
 Rom. 9. v. 22.
 (c) Convertimini, O agite penitentiam ab omnibus iniiquitatibus
 ueltis: O ne erit uobis in transiis iniiquitas. Ezech. 18.v.30.

- Consortes peccatorum ipsi. *Discordia pernox*
 Accubat, & miseris praecordia ad intima tadas 75
 Nigro adipe, & petui *Furiarum* sanguine tintatas
 (a) Subdit, & immortale odium incenditque, soverque.
 Ardentes oculorum orbes truculentior ira
 Efferat, horrificataque immanius: undique atroci 80
 Dentum stridore, horrendisque ululatibus aures
 Rumpunt: crudelis laniana reciproca, necrum
 Carnificina iras explet, satiative furorem.
 Eminet in penis quotquot sunt, praece nefadis
 Tormentis, & praeflamnis crudelius angit 85
 (b) Avertisse Deum faciem, avertisseque vultum,
 Cujus ab asperitu toti dulcedine sorant
 Cæli, cui Sol compositus, cui sidera ferdent:
 Et facile potuisse frui, eternumque bearri,
 Nec superesse ullam sibi jam spem deinde videndi, 90
 Et neque fas tantos unquam finire dolores.
 (c) Heu! Suspirabunt mortem, mortemque vocabunt
 Incassum. Absorpti nunquam absumentur ab igne.
 Semper erunt viecti vinclis, tradiisque catenis,
 Inter commixtas ultioribus ignibus umbras, 95
 Inter & ultrices vivaci sulphure flammas.
 Hac Deus in fontes nolens, & pene coactus.
 Sed quam ultro ille Pii ingentia præmia, palmas
 Dividit, & facit immensum, & sine fine beatos!
 Divitias Regum spernunt. Opulentius illi 100
 Regnant. Sublimes Solem ipsum, & sidera calcant.
 Nulli ibi sunt gemitus, aut luctus. Quidquid acerbi est

Inter

- (a) *Hic est gladius occisionis magne*, qui obstupescere eos facit,
 Et corda rabescere, & multiplicat ruinas. *Ezech.* 21. v. 14.
 & 15. *Ibi* fletus, & stridor dentium. *Matth.* 13. v. 42. & 50.
 (b) Juxta immundissimum eorum, & sceleris socii eis, & abscondi
 faciem meam ab illis. *Ezech.* 39. v. 24. *Etenim* celi disti-
 lauerunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel. *Pl.* 67.
 (c) Desiderabunt mori, & mors fugiet ab eis. *Apoc.* 9. v. 6.

- Inter mortales illis longe exultat oris.
 (d) Nam lacrimas Deus ipse manu detergit amica
 Sanctorum ex oculis. Procul hinc lethumque, laborg: 105
 Angorque, & macrorum terrima nubila, et omnes
 Quæ tacita rodunt mortalia pectora curse:
 Quæ pulsæ exilio terris cessere: ibi regnant
 (b) *Pax animi*, & secura quies, *Concordia*que inter
 Sele, & purus *Amor*: solis nam sedibus illis 110
 Et sincerus *Amar*: neque fert imbuta veneno
 Spicula, nec nigro tingit clam felle sagittas.
 Non sic se se aliquis; quin tantum diligit omnes
 Felices socios, fortunatosque sodales.
 Alter in amplexu alterius suavissimus haret, 115
 Alter, & alterius gesit, plauditque triumphis.
 Risus ubique, & ubique lepor, cantusque, chorique,
 (c) Deliciæque immortales, Candorque, Fidelisque.
 Auger latitiam veterum meminisse malorum
 (d) Nam qua mensura, quandam, dum vita fluebat 120
 Mortalis, conjurati crevere dolores;
 Hac rursus tum delicia, tum gaudia crescunt.
 (e) Instar torrentis sancte ebria pectora inundat
 Semper inexhausta, & nunquam interitura voluptas.
 Deliciarum equidem tantarum sons, & origo 125
 Ipse illis Deus est. Felices cominus illum
 Aspiciunt: nam cesserunt ænigmata, & umbrae,
 Quæ

-
- (a) *Absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum*, & mors
 ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit
 ultra. *A poc.* 21. v. 4.
 (b) In loco isto dabo pacem dicit Dominus exercituum. *Agg.* 2.v.10.
 (c) Sancti ejus exultatione exultabunt. *Pl.* 131. v. 16.
 (d) Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum
 suum laborem. 1. ad Cor. 3. v. 8.
 (e) Inebriabitur ab ubertate Dominus nra, & torrente voluptatis
 tunc potabis eos. *Pl.* 35. v. 9.

- (a) Qua procul aspectu divini luminis arcens,
Mortalesque hebetant visus, oculosque profanos.
Jam coram totum apicunt, totoque fruuntur; 130
Nec capit humanan tam grandia gaudia pectus.
Vos o! Felices estis, nimiumque beati!
(b) Felicesque eritis, donec Deus altus olympos
Regnabit, sceptrumque manu, imperiumque tenebit.

P U L C H R I T U D O

Quorum si specie delectari Deos putaverunt, sciant quanta
bis dominator eorum speciosior est. Sap. 13. v. 3.

C A R M E N X I V.

S I quis pulchri hominis nil miraretur, & unam,
Quam jacit a tergo, peramaret perditus umbram;
Ac repens pedibus, pecudum de more, quaternis,
Inter blanditas, inter mulcentia verba,
Amplexus mille, & mille oscula porgeret umbræ: 5
Proh quantæ in miserum fannæ, risulque creparent
Undique! Que talis, que te dementia cepit
Tanta? Quid infamib[le], fugitivam amplectoris umbram?
Nonne vides, quam sit Dominus mage dignus amari?
Hunc sequeri, hunc & amare. Sed nos imitamus iniqui 10
Hæc eadem, que tantopere objurgamus acerbi
Censores: furor idem, idem nos fascinat error.
Umbras insani sectamur, amamus, & umbras.
Repimus, & lippos oculos vix tollimus unquam
Ad rerum Dominum: & cum sit pulcherrimus unus 15
Ille; illo nobis formosior umbra videtur.
Sunt, fateor, celi, Sol, Luna, & sidera pulchra.
Stulti homines specie illeci, captique, putabant

Esse

- (a) Videmus nunc per speculum in anigmate; tunc autem facie
ad faciem. 1. ad Cor. 13. v. 12.
(b) Et securitas in sempiternum. Ia. 32. v. 27.

BIBLIOTHECA

- Esse Deos. At debuerant cognoscere, quanto
(a) Qui Solem accedit, Sole speciosior ipso est. 20
At apage ista, inquis: jampridem insania tanta
Excussa est, tantus jamdudum evanuit error.
Esto, & nec Solem jam homines, nec sidera adorent.
Quid juvat hoc, pejora sibi si numina fingunt,
Pejoreisque deos, quam sunt Sol, sidera, Luna? 25
Femina quæ pascuit Deus est: hæc sidera Eoo,
Hæc Luna, & Stellis, & Sole est pulchrior: illam,
(b) Nec pudet hoc homines, ultroque fatentur) adorant,
Polthabito te, contemptu, Deus alme, nefando: 30
Quæ tibi deberi edixisti, qua tibi poscis,
Cor totum, mentem totam sibi femina tollit
Prædatrix, & sacrilegas contra erigit aras,
Ac propæ divini carni cumulantur honores.
(c) Femina principiū luctus fuit una, malique,
Unaque mortales nos femina perdidit omnes. 35
Nulla unquam strages, aut pestis acerbior orbem
(d) Vastavit, nec tot populos exhaustit, & urbes.
Multo quam torvus, profuso fanguine gaudens
Mars, scelerosa fuit Venus extialior orbi.
(e) Pulchra quidem titillando allicuntque, trahuntque: 40
Et pulchri unus inest amor omnibus, una voluptas;
Sed

-
- (a) A magnitudine enim speciei, & creatura cognoscibiliter poterit creator horum videri. Sap. 13. v. 3.
(b) Speciem mulieris aliena multi admiratis reprobri facti sunt.
Eccl. 9. 11.
(c) A multe iniunctum factum est peccari, & per illam omnes moririus. Eccl. 25. v. 33.
(d) Multos enim vulneratos defecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea, via inferi domus ejus penetrantes in interiora mortis. Prov. 7. v. 26. & 27.
(e) Meretricis speciosa, & grata, & habentis maleficia. Nam
hanc. 3. v. 4. Ne attendas fallacie mulieris. Fons enim
distillans labia meretricis; & nuditus oleo gattur ejus. Novissima autem illius amara quasi absinthium. Prov. 5. a 7. 2. ad 4.

Sed cœxiimus, nec quæ sint pulchra videmus.

Eja age, & huic tuæ pulchritæ, bellaque puella
Deme animam. Quid jam superest? informe cadaver.
En exticti oculi jam sunt, & marcida frontis 45
Lilia, pallentesque genæ: nigroreque tintæ,
Murice consumpto, male hiantia labra dehiscent.
Excessere simul cum anima tanta illa venustas,
Ac decor, & teter successus pallor, & horror,
Incubuitque super tam foede stragis acervum.
In vultu, inque oculis nidum fecere, cubantque 50
Horribiles visu, saturique putredine vermes.
(b) En confanguineos carnis, quam stultus adoras.

Umbra umbræ infans sequeris. Quæ forma caduca
(c) Te rapit, umbra mera est animæ, custodia, carcere. 55
Umbra, & imago Dei, divinique halitus oris.
Est Anima. Hæc jam compeditus, vincilisque soluta
Corporis, ut recreat sese, & quæ vincula rupit,
Tamque diu traxit, nec sensit; libera tandem
Miratur! Meminit cælestis originis: illac 60
Ardet abire fuga, & scelerata excedere terra,
Illaque, unde fuit sibi origo prima, reverti.
Pulchrior est cunctis cælestibus ignibus. Illam
Attoniti cælorum orbes mirantur euentum,
Quacunque incedit, pro floribus aurea spargunt 65
Lumina, consernuntque viam, pedibusque beatis
Sidera supponi, & calcari ardenteque, petunque.
Conjice, si poteris quanto est formosior auctor,
A quo processit tamquam levis halitus ille
Spiritus, auctoris rude vix imitamen, & umbra, 70
Stilla venustatis, divina particula aura.
Aspexisse semel jam te, o pulcherrime rerum,

Di-

(a) Putredini dixi pater mens es; mater mea, O foras ma
vermis. Job. 17. v. 14.
(b) Edas de cœlestis animam meam. Ps. 141. v. ult.

Divinique tui vultus pacifice, fruique
Lumine, & in te oculos semel intendisse beari est,
(a) Consimileque tui fieri, teque ore referre. 75

In te defixos oculosque, animosque tenentes
Pennati juvenes, primi stellantis Olympi
Indigenæ elapsos neendum sensere, putantque
Annos millenos bis jam ter, temporis esse
Punctum, dum coram te stant, tuaque ora tueruntur 80
Affidui, aspectuque tuo, obtutuque beantur.
Vel sola innixi ipse, te quandoque videndi

Coram; terrenam molem, mortalia membra
(b) Obiliti, rapimus sursum, dulcissimus alto
Irradians, vigor incendit præcordia, totis
Undique divinus sese implicat ossibus ignis. 85

(c) Qualis defensus longo per consraga cursu
Exertans linguam, singultuque ilia pulsans
Fontanos Cervus latices sitibundus anhelat:
Sic ego to irrequies amo, cupioque beari

Adspœcta, amplexuque tuo; Sic flamma medullas
Ambedit intimor; languenque ardore, fitique
Uror, & impatiens toto sic pestante anhelo. 90

(d) Hei mihi! namque diu detentus carcere, & exul
Ingemo, & extorris patria proh! distrahor a te!
Intuituque votor, tenebris, luctuque sepultus!

(e) Quando erit, ut liceat viduisse, tuoque patiri
Amplexu, in faciemque oculos intendere coram?
(f) Quis me corporeo nexus hoc, & compede mortis

Exi-

(a) Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Ios. 3. v. 2.

(b) Defecis caro mea, O cor meum: Deus cordis mei & pars
mea, Deus in eternum. Ps. 72. v. 26.

(c) Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita de
siderat anima mea ad te Deus. Ps. 41. v. 1.

(d) Hei mihi! quis incolatus meus prolongatus est. Ps. 119. v. 5.

(e) Quando veniam, O apparebo ante faciem Dei? Ps. 41. v. 2.

(f) Quis me liberabit de corpore mortis hujus. Ad Rom. 7. v. 24.

Eximat, & eahnis laqueos, nodosque relaxet? 100
 Jam satis exilio ingemuit: miserere, & amanti
 (a) Pondere magna diu quæ traxit vincula solve.
 Interca, Deus alme, tuo largire Poeta
 Divinum lumen, divini & luminis auram:
 Nempe ut de te semper jam cogitet, ipsum 105
 (b) Et te, nam solus pulcher, dein diligit unum.

CÆLI DOMINUS

*Celum Celi Dominus terram autem dedit filiis
 hominum. Pl. 113. v. 16.*

GARMEN XV.

MESTA recurrit hiems, neque jam mihi vivere fas est.
 Obror, hiberno ut video nigrescere cœlum
 Horrore: atrataisque dies, caligine semper
 Nocti confimiles, pluviasque, nivelsque parari
 Æternas, & quæ truncos, quæ marmora fandant 5
 Frigora, quæ cursu impedian, & flumina fistant.
 Sub celo hoc nati rident me: ajunque necesse
 (c) Hoc, ut deinde suo tellus det tempore fruges,
 Arborisque comis, & gramine vestiat agros.
 Et cesturatrum proventu, atque ubere partu; 10
 Hibernis nisi nunc pluviis, nivibusque maderet
 Ebria. Sed memini degisse ubi nubila nunquam
 Obducunt tenebris hiberno tempore cœlum.
 Nix ubi siquando cecidit; videre cadentem
 Attonitis similes pueri, juvenesque: ubi vixdam 15
 In

- (a) Genitus, adoptiōcem filiorum Dei exspectante. Ibid 8.v. 23.
 (b) Ecce tu pulcher es dilecte mi. Cant. 1. v. 15. Tonus desiderabilis: talis est dilectio mens. Cant. 5. v. 16.
 (c) Iuber, & nix de celo... inebriasti terram, & infundisti eam. & germinare eam facis. Isa. 55. v. 10.

Isa terram incubuit lubito, tepefacta liqueficit;
 Nec riget in glaciem, neque sursum tollere cristas.
 Audet, & in magnos concreta assurgere montes.
 Et tamen illa quidem longe est felicior ista
 Tellus. Nec solum quæ fert hæc omnia condit 20
 Überiore sinu, ac reddit meliora; sed ultra,
 Plus viginti hic nec solo dum nomine nota
 Nestareo poma, ac vario condita sapore.
 Aspectuque etiam jucunda, & grandia mole.
 Ferique, refertque sinu nutrix opulenta suorum. 25

Nil tam dissimilis huic quam tellus illa. Colono
 Interea sua cuique placet: quam paſſinat ipse,
 Antchabet, præterque alis: gratissima tellus
 Est sua cuique. Suis præstant hæc, illaque Matris
 Munera, & indigenas indefesso utraque laetat 30
 Übere: contentulique sua unquisque superbit
 (a) Matre. Ubertatem Deus imparitur utrique
 Amplam, diverso, atque alio, varioque tenore,
 Quo Dominum se esse ostendat. Sic imbrisbus isthic
 (b) Præcipit & nivibus descendant; impedit illuc, 35
 Et jubet ire Hicmes sudas, semperque serenas.
 Vult hic Phæbo æstatem candere rubentem
 Igne; illuc autem æstivo intercedere Soli.
 Nubes, ac large montes, campisque rigaras.
 Continuoque migrare alio, luceque, giamque 40
 Reddere, nec multum sibi, caloque morari.
 Subsumus, atque humiles conciliūmūt undique celo
 Excelfo: & quamvis magno inde incommoda, & inde
 Proveniunt iterum quam plurima commoda vita;
 At faciem hanc, illam celo dare, nulla potestis 45
 H Quid-

- (a) Visitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti lacupletara eam. Pl. 64. v. 10.
 (b) Præcipit nivis ut descendat in terram, & hienis pluviis. Job. 37. v. 10.

Quidquid consumur, nulla est humana facultas.
 Terrarum imperium Dominus communicat ultra
 Nobiscum, at celi arbitrium sibi servat habendum.
 (a) Cum tonat (hæc Domini vox est) cum desuper aures
 Verberat, & jugulo flammatis imminet alis 50
 Impigra Mors; pallor vultus, tremor occupat artus.
 (b) Stare loco nescit, subfultat, palpitat & cor
 Haud aliter quam suppliciū altum pugna, locumque,
 Carnificemque videns propiore, jamque parata
 Instrumenta necis, pavet, aspectuque fatiscit, 55
 Concutiturque reus: premit, extrema infusat & hora.
 (c) Equis erit, Dominum qui celi in nubibus æquet?
 (d) Sipariorum illas instar revocatque, vocatque.
 Iæu oculi totum involvit, totumque repente
 Cælum operit, nosstroque aspectu subtrahit; inde 60
 Iæu oculi rufus, pandit, retegitque serenum.
 Cum ruit, & fæva inter murmura, fulminaque inter
 Funditur effusa tenebrosus grandine nimbus;
 Nil opis humanae contra est: diffugit arator,
 Tristis & agricola, & scrupoli fornice laxi 65
 Vix testis, deflet fata lata, suoque labores,
 Et spes momento absumptas, & turbine raptas.
 Hac illac volventi oculos mæstissima rerum
 (e) Undique se facies aperit: neque pacifer campis
 Apparet usquam, viridis neque frondibus arbos: 70
 Nec

-
- (a) Intonuit de celo Dominus, & altissimus dedit vocem suam.
 Pl. 17. v. 14.
 (b) A voce tonitrii tui formidabant, Pl. 103. v. 7.
 (c) Quis in nubibus æquabitur Dominus? Pl. 88. v. 7.
 (d) Si voluerit extendere nubes quasi territorio suum. Job. 36. v. 29.
 (e) Depopulata est regio, luxit humus: quoniam devastatum est
 triticum, confusum est vinnum, elonguit oleum: confusi sunt
 agricultores, adulaverunt vincitores. Joel. 1. v. 10. & 11.

Nec saltus supercilii viduatus culmus aristæ,
 Aut frondens reliquias consumpta pamphus uva.
 Spirant horrem omnia, mox remque, famemque.
 Impetuosa quidem minus, & fini murmure, nolens
 Audiri, incellu pigro, taciturnaque, lento 75
 Agmine præcipitat cælo Nix, sed tamen illam
 Propulsare nefas, damnumque repellere. Senfim
 Infidiosa cadens, immati pondere testis
 Incubat, & montes onerat, camposque, lacusque.
 Nulla, viatorem superest que ducat eum
 Semita: & immensi medio velut æquore ponti 80
 Navita, sic hærens errat, dubiusque vacillat.
 At neccum cessat: super hanc venit altera, adurens
 Perstringensque oculos. Paullatim deinde liquecit:
 Debilitata imbre intefino testis fatiscit: 85
 Calo etiam pluit inuobi, repluitque: perennes,
 Interea dum tabescit, nix invehit imbres.
 Jam lympha, atque oleum, ac vinum ipsius, scilicet ferro
 Fit: fanie, & multo concreto sanguine turgent,
 Rumpuntur digiti extremi: mala stiria nato
 Ambustio pender: cutis arida, & aspera tactu 90
 Finditur: invitox tintinnant murmure dentes.
 Intimiora etiam penetrabile frigus in ossa
 Sævit: & accenso nisi te vallaveris igne,
 Flammamatque struim lignorum objecris hosti; 95
 Vincat enim, vitæque comes calor ossa relinquat.
 Et quid jam pluvia? Numquis prohibere ruentes
 Imperio, aut queat exturbare, ac demere cælo
 Triste supercilium, nitidamque reducere frontem?
 Num contra resiles premere, edictoque vocare 100
 Nubes? Aut hos, aut illos cum navigat alto
 Aut compellare, aut nutu compescere ventos?
 Non ita. Nil homines aliud, nil possumus ultra,
 Quam sursum aspicere, ac Dominum, Regemque precari,
 H 2 Qui.

(a) Qui pluvias terra parat, & qui pondera ventis tog
Indidit, & gradiens super, impellitque, regitque.
Ibam olim (memini, ac nimium meminisse necesse est)
Infidum per iter pelagi, iratoque vehabar
Oceano: nihil hic nimium aulos esse Poetas,
Expertus demum dijici. Ultra culmina summa 110
Malorum vidi arrectos affurgere montes
Undarum, & collectari, elidique vicissim
Fronte, & spumosa irrorari alpergine nubes.
Nox ruit interea: rabidi magis *Africus* illinc,
Hinc *Eurus* fundo volvunt mare: nulla salutis 115
Jam spes: cesserat Nauta temone relitto.
Nunc hoc, nunc abies illud defessa recumbit
In latus: horrendum tabulae, horrendumque rudentes
Strident, rumpunturque atrox ululatus ad astra
Undiq. consurgens dirumpit, & attonat aures. 120
Ecce autem magis quid. Per tabulam repente
Intima (suspensi qua lesti funibus) ibat
A poppi veniens succensæ sulphure tæde
Nigranti assimilis, famosus, & igneus orbis.
Ex lente, & strepiti nullo, nulloque tumultu 125
Progrediebatur, recta qua cœpit eundo.
Donec, qua majori navi committitur arbor,
Erumpens, tonitu increpuit, vahumque fragorem
Edens; dissecut medium valido impetu malum.
Reflabant solum qua circum sparteæ vincula, 130
Casurum arctabant vix: nutabatque maligne
Vertice. Quam dubiam præbebant fulgura lucem
Unus natarum manibusque, oculisque sequutus;
Ægre & vix rupit tandem vincula illa bipenni.
Tum vero ipse suo ultro pondere corruit ingens 135
Quar.

(a) Qui parat terra pluvias. Pl. 136 v. 8. Qui fecit ventis
pondas. Job. 28. v. 23. Qui ambulant super pannas ventorum.
Pl. 103. v. 3.

Quantus erat, mediis malus se prolixit undis
Intacta in latus oppositum fugiente carina.
Et fuit illa salus nobis inde, unde periculum
Esse videbatur magis. Sperare, timere
(a) Nescimus: nostrum non est neque tempora nosse. 140

REFUGIUM

Deus noster Refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus;
que invenerunt nos nimis. Pl. 45. v. 1.

CARMEN XVI.

Q UAM sumus ah! miseri mortales! Nascimur omnes
Flendo: sentimus primo ipso in limine vita
Quæ mala nos, & quanta manent, & posseit auram
Vitalem haustisse, & materno exisse sepulcro.
Flendo etiam morimur: lachrymæ, pars ultimæ vitez, 5
Injussæ exiliunt, morientum & lumina claudunt.
Humanam luctus vitam concludit utrinque.

A luctu ordinur, luctu finimus eandem:
A fine in finem lachrymarum ubereima vita est.
(b) Felices, quibus extrems, ægreque cadentes 10
Expressit jam mores lacrimas! Felicior ille
Qui needum natus, nec vidit qua mala fiunt
Sub Sole, & needum cervice exceptit acerbum,
(c) Triste jugum, infelices quod portamus *Adami*
Posteri, ab ipso utero jam Matris ad usq. sepulcrum. 15
Noa solium, sceptrum, diadema, aut purpura Regum
Feli-

(a) Noa est vestrum nosse tempora. Act. 1. v. 7.

Primum vocem similem omnibus emisi, plorans. Sap. 7: v. 3.

(b) Et iazavæ magis mortuos quam viventes, & feliciorum us
tropæ faciavit qui needum natus est, nec vidit mala que
sub Sole fiunt. Eccl. 4. v. 2. & 3.

(c) Jugum grave filios Adam a die exitus de ventre matris eo
rum, usque in diem sepultura in matrem omnium. Eccl. 40. v. 1.

Felices faciunt: non quos vertigine capti
Cæca, fumulos, vapidosque stitimus honores:
Non quæ dixitæ prope Ditis regna profundi
Amandatæ, ipsa invita, ægreque ferente
Natura, manibus passim efficiuntur avaris.
(a) Audent, & scandunt solium, perque aurea testa;
Per contrata ostro volitant laquearia curæ
Mordaces, mentisque vagi, insomnesque tumultus.
Et rigidè medio nascuntur pectora sentes. 25
Nemo fuit, nemo est felix mortalîs, eritve
Unquam. Infelices homines æque sumus omnes.
(b) Nusquam inventa quies: semper quæsita. Recedit
Ac fugit, & nostris quam longe illa exsulat oris.
Ac veluti montes, quando e convalle profunda 35
Et procul aspicimus, contingere vertice cælum,
Sideribulæ ipsi caput inferruisse putamus;
Subsidit tamen immensum, prorsusque perinde
Quantum humilis vallis tantum mons distat Olympo.
Sic itidem quos aut opibus, pompare, & honore 40
Extollì aspicimus, felices remur; at illi
Interea miseri sibi sunt, misericore perinde
Ac nos: & contra credunt nos esse beatos
Duntaxat; fluitusque errore rependitur error.
Vita mare, & litus mors est, quo tendimus: illæ 45
Imus per fluctus, & amarum undique aquarum
Conflictus, per mille vices, per mille pericula.
Vix respiramus: nam vix emersimus una;

Mer.

- (a) A residente super sedem gloriostam usque ad humiliatam in terra, & cinere, ab eo qui uitit hyacinthe, & portat coronam, usque ad eum qui operitur lino crudo, zelus, tumultus, fluctus, & timor mortis. Ecc. 40. v. 3. & 4.
(b) Oculus meus afflictus est, nee taxit, eo quod non esset riguus. Thren. 3. v. 49.

(a) Mergimur ecce alia miseris, obruimurque procella. 45
Ventorum rabies siquando fessa remisit;
Mox redit asperior, positasque redintegrat iras.
(b) Nulla dies unquam tota est, qua lenior aura
Spirat, & irâci faciles non alperet undas.
Si quando illa quies affulget; perfida curfus
Terga dat, ac velut umbra fugit, suspiria secum 50
Nostra ferens; sero, aut unquam seditura deinceps.
Hæremus tabulis ægre, & vix: pectora nuda
Fluctibus objicimus, nec respirare potestas.
Obdurare, animum, quiscumque & fluctibus actum
Perstare immotum, ceu stat Marpessa cautes, 55
Et nec sentire, ut blaterat bona turba sophorum;
Grandiloquæ nugæ, mera sunt, & inania verba.
Sentimus malæ nostra nimis, neque marmore nobis
(c) Obrigit, neque fulsum e ferro est, zeve pectus.
Ad cælum aspicere, & moribudos tollere vultus 60
(d) Spes una est. In te una salas, Deus alme. Perimus
Huc ades o! Misero succurre, extendeque dextram.
Vel dic: nam verbo tumidos tu frangere fluctus
E potes, & plerunque soles: dic & sat is hoc est.
(e) Impera, & attonti venti, fluctusque filebunt: 65
Stagni instar, placidi sternentur: marmoris instar
Pigrescent, pedibusque dabunt iter æqua tutum.
Impera, & hac illæ fugient, retroque reductæ,
Arrebatæ stabunt undæ, siccumque profundum

H 4

Linc.

- (a) Circundederunt me aquæ usque ad animam: abyssus vallari
vit me, pelagus operuit caput meum. Jonæ 2. v. 6.
(b) Cuncti dies ejus doloribus, & arumis pleni sunt. Ecc. 2. v. 23.
(c) Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est.
Job. 6. v. 12.
(d) Spes mea tu in die afflictionis. Jer. 17. v. 17.
(e) In sermone ejus filius ventus, & cogitatione sua placavit
abyssum. Eccl. 43. v. 25.

DE DEO

(a) Linquent, per mediumque mihi via tuta patebit; 70
 (*) Impera, & immanni siquod me gutture Ces.
 Haferit, atque avida, vastaque voragine ventris
 (b) Condiderit, vomet incolumem, ac me in littore ponet
 Servatum bis ab utro utro majore pericolo.
 Si quod in obscurum barathrum, caveatme Leonum 75
 Dejicit præcepis, ingentique ostia saxo
 (c) Desuper occludant, nec sis spes ulla reliqua;
 Tu placidos nutu efficies, cœureisque Leones,
 (d) Oraque compesces multam sifientia mortem.
 Ante pedes illi innocui, blandie jacebunt,
 Agnorum ritu, complaudentisque catelli,
 Et palpanda manu præbebunt colla, jubaque:
 Si me compedibus geminis, manicisque revinctum
 In quater accensam gravius, graviusque furentem
 (e) Fornacem de me vixtra manus impia trudat; 85
 Non me desitutes ibi tu: tu vincula franges
 Ferrea: tu solves ærata ab compede plantas:
 Et gradiar medios, media fornace, per ignes
 Incolumis neque dum tenues violare capillos
 Audebut flammæ, neque dum contingere vestes.
 Tamquam essem circum rorantibus undique fultus 90
 Flo-

- (a) Et mare divisiſſi ante eos, & transferunt per medium maris in ſiccō. 2. Ibid. 9. v. 11.
 (*) Cete uirgine plurale; sed genitivo iſidem plurali, in quo illud uſurpat, Cete etiam eſt.
 (b) Et dixit Dominus píſci, & evomuit Jonam in aridam. Jonz 2. v. ult.
 (c) Adduxerunt Daniēlem, & miferunt eum in lacum leonum...
 Allatusque eſt lapis unus, & poſitus eſt ſuper os laci. Dan. 6. v. 16. & 17.
 (d) Deus meus mihi Angelum ſuum, & coneluſit ora Leonum,
 & non nocuerunt mihi. Ibid. v. 22.
 (e) Ceciderant in medio camino ignis, ardentiſ, colligiſ. Don. 3. v. 23. Et non ceſſabant qui miferant eos miniftri Regis
 finciendre fornacem. Ibid. v. 46.

HEROICA

(a) Floribus, indutusve roſis, ibi rore madebo;
 Et respirabo placidas placidissimus auras.
 Hæc Deus & tu olim fecisti, & quando libebit
 Efficies. Quod ſi nolis, & ſeviat ignis, 95
 Tuque ſinas, procul usque a me & videaris abeſſe.
 (b) Atque: Ubi, dic, ubinam Deus eſt tuus? acta nefanda
 Impietas rabie, morienti clangat ad aurem;
 (c) Nempe ibi tu mihi eris präfens, animosque viriles
 Addes, queis poſsum crudelem ſpernere mortem. 100
 Versa, & mendica, dicam pleno ore. Triumphus
 Hic major, minor eſt flammæ cohiberare furentes:
 Effugere illud erat; fed enim hoc eſt vincere mortem.
 Ecce adhuc modo tu, Deus alme, in utrumque paratum
 Me: quodcumque voles, hoc me quodcumque juvabit. 105
 Aut fugere irriſam, aut irriſe occumbere morti.

DOMINUS EXERCITUUM

Dominus Exercitum nomen ejus. Isa. 48. v. 2. Amos 4. v. ult.

CARMEN XVII.

I Incassum struit aerias ad mœnia turres,
 I Incassum æratas vigilat defendere portas,
 Et tumido iratos bombo Mars evomit ignes,
 Excubisque urbem, ac denſa statione coronat.
 Urbis captiva ſolo ſternetur tota, ruetque,
 (d) Ni Dominus custodem agat, & circumtegat illam. 5.
 Centra, ſi Dominus tutabatur, impia fruſtra

Arma

- (a) Et fecit medium fornacis quaſi ventum voris ſtantem, & non
 terigit eos omnino ignis, neque conſtriftavit, nec quicquam
 moleſtia inſtituit. Ibid. v. 50.
 (b) Ubi eſt Dominus Deus tuus? Mich. 7. v. 10.
 (c) Eriamſi occiderit me, in ipſo ſperabo. Job. 13. v.
 (d) Niſi Dominus cuſtodiuerit civitatem, fruſtra vigilaſ qui cuſtodiunt eam. Ps. 126. v. 1.